



-Sí. Va haver de fer drecera cap a Albocàsser.

-Quin home!

-Sí. quin home! i quin coratge!. Ell sempre formarà part del barranc; com nosaltres, com les pintures, com el riu.

El soroll de la gent trenca l'encís del moment. El segon grup ha de començar la baixada per la part més dura i perillosa del barranc i que ens durà fins l'abric. Hauré d'afanyar-nos en la visita, puix que tan sols queda hora i mitja per anar a les Coves a dinar.

Molt a pesar meu, he de separar-me del grup on va En Francesc. Ell no arribarà fins a l'abric, ja que la baixada i muntada que fa el camí és difícil, però ens diu que seurà al roquer i contemplarà, de bell nou, el barranc.

Emprenc el camí i em creue amb els últims del primer grup. Ells ja ha visitat les pintures i ara li toca al segon grup. Arriba a l'abric (una mica amb la llengua fora) i li comente a Rafael i a Mauro que, en aquest grup, hauran de donar les explicacions i ensenyar les pintures a un ritme més viu, ja que el temps se'ns tira damunt.

Cap problema. Rafael i Mauro són uns professionals i saben com explicar-ho tot més concisament, però sense deixar-se res d'interessant.

Estic fent de guarda urbà a l'abric de la Saltadora. Des de dalt dirigisc el trànsit. De primer, en munten una vintena. Es distribueixen en dos grups: el primer l'agafa Rafael; l'altre, Mauro. Quan ja han vist un sector de l'abric i han oït les explicacions pertinents Mauro i Rafa se'ls intercanvien i continuen. A Mauro se'l veu actiu (no cal dir-ho), bracejant i explicant amb entusiasme; i és ben curiós açò perquè, aquestes explicacions, ja les ha donades avui unes deu vegades. Rafael, de caràcter més tranquil, parla més pausadament i amb un somriure al rostre. Jo pense que aquesta cara riallera és deguda a la satisfacció que dona poder fer conèixer als visitants les meravelles del barranc.

Un grup darrere de l'altre va passant: uns munten; els altres baixen. Hi ha gent que puja amb la llengua fora i comenta: "una altra vegada porteu-nos per un lloc més pla."

Jo els conteste: "cal fer esport; a més a més, ja veureu que val la pena."

-Sí, però demà el cruiximent parlarà.

Tal vegada tinguen raó: el cruiximent parlarà.

Els últims abandonem l'abric. La visita ha finalitzat. Tothom ha passat per l'abric. Dues-centes persones hem gaudit de les explicacions de Mauro i Rafael, de les pintures, del barranc... en definitiva, d'una eixida campestre i cultural com no s'havia fet mai ací.

Mentre recorrem el camí sinuós, la gent parla i comenta allò que ha vist. Jo pense en el grup que s'ha quedat amb En Francesc. Què els haurà contat?. En arribar, he de preguntar-ho a Rocher, que era amb ell.

En aplegar a les Coves, em trobe amb una processó de gent



que camina de pressa cap a la Llar del Pensionista on se celebrarà el dinar de cloenda de les jornades. El carrer de la Moreria sembla la Cinquena Avinguda de Nova York, per la gent que hi circula. Tot està eixint brodat. Tan sols ens hem retardat uns 15 minuts sobre l'hora prevista per al dinar (les 14.30 hores). Segur que l'arròs no s'haurà passat.

En entrar a la Llar del Pensionista em quede meravellat -com tots els inscrits, supose-. El local està adornat, i les taules, paradetes amb esquisitat, ocupen el hall de la llar i el saló on ballen normalment els avis. Del menjar no cal ni parlar-ne: O.K.! Tots hem posat cura que el dinar siga del gust de tots els presents; però, si els comensals hem d'agrair a algú concretament aquesta bona organització, ha de ser a l'Associació de Jubilats i Pensionistes de les Coves, la qual -des d'ahir a la nit- no ha parat de treballar per tal que el resultat siga aquest: magnífic. No puc oblidar d'esmentar tampoc la Associación de Amas de Casa i a l'Associació de Dones Progressistes de les Coves, les quals s'han encarregat de la preparació dels àpats del divendres i dissabte. Crec que hem estat -totes i tots plegats- a l'altura dels esdeveniments, a l'altura que es mereixen unes Jornades de la Plana de l'Arc.

En acabar el dinar (parlant d'açò, la meua felicitació al cuiner "Nelo" i als ajudants: la paella estava boníssima; també als cambrers de l'Escola d'Hostaleria de Castelló que han sigut els encarregats del servei) Bé, com deia, en acabar el dinar, aplega un dels actes més esperats per tots nosaltres: retre l'homenatge a En Francesc Esteve i Gálvez.

El president de l'Associació Cultural Tossal Gros enceta l'acte i jo faig la presentació de l'homenatjat. En aquets moments, estic nerviós, molt nerviós; mai no n'havia fet cap, i molt menys d'un personatge tan insigne. El micro em traeix, no se sent massa bé i no para d'acoblar-se i fer sorolls, la qual cosa agreuja una mica més -si açò és possible- el meu estat nerviós. A més a més, la veritat siga dita, l'emoció em tenalla. A continuació, es lliura a En Francesc una placa al·legòrica en agraïment a la

